

Egyetemi és főiskolai hallgatók vállalkozói aktivitása Magyarországon

dr. Farkas Szilveszter egyetemi docens, Kovács Norbert egyetemi tanársegéd

Széchenyi István Egyetem, 9026 Győr, Egyetem tér 1.

E-mail: farkasz@sze.hu, kovacs@sze.hu

A fenntartható gazdasági fejlődés szempontjából különösen fontos az új vállalkozások alapítása. Az új vállalkozások egy részét fiatalok, egyetemisták és főiskolások alapítják. Ezért is szinte magától értetődő annak vizsgálata, hogy a hallgatók közül kik, milyen körülmények között hoznak létre saját vállalkozást.

Magyarország 2006-ban kapcsolódott be abba a nemzetközi kutatásba, amely az egyetemisták és főiskolások vállalkozói készségét és aktivitását értékeli. 2008-ban újabb kérdőíves vizsgálatra került sor a GUESSS projekt keretében. Ebben a tanulmányban a 2008-as kérdőívek feldolgozása alapján foglaljuk össze a nemzetközi tendenciákat és elemezzük a magyar helyzetet.

A felsőoktatás hallgatói vállalkozási aktivitásának méréséhez nem elegendő a hallgatói motiváció értékelése. Az egyetemek-főiskolák vállalkozói kurzusai és szolgáltatásai fontos szerepet játszanak, ezért egy új mutatót fejlesztettünk, amit egyesítettünk a már korábban is számított hallgatói vállalkozói indexszel, ezt neveztük el felsőoktatási vállalkozói indexnek.

(A kutatás az OTKA NK 69283 kutatási program pénzügyi támogatásával valósult meg, köszönet érte.)

Kulcsszavak: hallgatói vállalkozói motiváció és aktivitás, hallgatói vállalkozói index, felsőoktatási vállalkozói index

1 Bevezetés

Nemzetközi és hazai kutatások bizonyítják, hogy a gazdasági növekedés tényezői közül különösen fontosak az innovatív, gyors növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások (gazellák) (Auito et. al. [1997], Birch [1987]). Ezen vállalkozásokat fiatalok, általában felsőfokú végzettséggel rendelkezők, az esetek egy részében egyetemisták az alapítják. Ebből következik, hogy igen fontos az egyetemek-főiskolák szerepe a vállalkozóvá válásban. A vállalkozói kurzusok hatását nem nehéz belátni, de az ilyen típusú kurzusok indításán vagy nem indításán is túlmutató szerepe lehet a felsőoktatási intézményeknek (Kuratko [2005], Fayolle [2000]). Az egyetemek-főiskolák a vállalkozói kurzusok mellett számos

Farkas Sz., Kovács N.

Egyetemi és főiskolai hallgatók vállalkozói aktivitása Magyarországon

szolgáltatással segíthetik a hallgatók üzleti ötleteinek megvalósítását (inkubáció, rendszeres tanácsadás, az alapítás pénzügyi támogatása). Az elmúlt két évtizedben a felsőoktatás egyre több új szállal kötődik a gazdasághoz, a vállalkozásokhoz. A hagyományos ipari megrendeléseket teljesítő üzleti modell mellett hazánkban is erőre kapott a tudás- és technológiatranszfer alapú egyetemi üzleti modell, egyre több egyetemen intézményesült az akadémiai spin-off (magyarul: hasznosító) vállalkozások létrehozása (Florida et. al. [2006]).

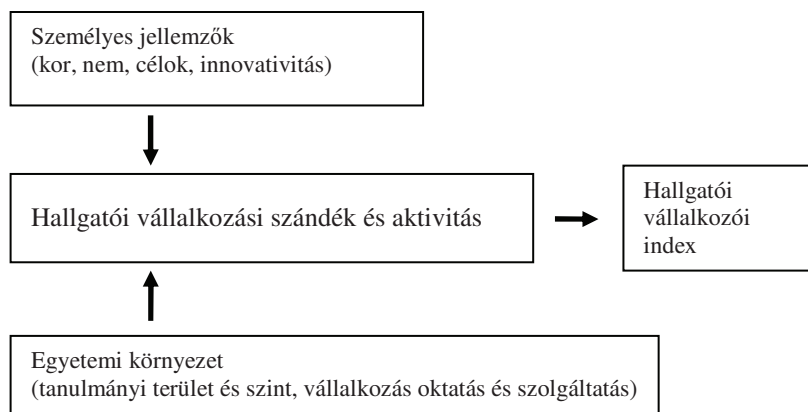
A vázolt tendenciák miatt szinte külön kutatási területté vált a felsőoktatási vállalkozások vizsgálata, ezen belül is a hallgatói vállalkozói magatartás és tevékenység. Ma még nem hivatkozhatunk könyvtárnyi szakirodalomra a témában, de az irányokat néhány kutatási műhely illetve kutató már kijelölte (Fayolle [2000], Krueger et. al. [2000]). Az egyik meghatározó kutatási projekt a svájci University of St. Gallen és a német European Business School 2006-os „International Survey on Collegiate Entrepreneurship” (ISCE 2006) és a 2008-as „Global University Entrepreneurial Spirit Students’ Survey” (GUESSS 2008) közös felmérése. A kutatás egyik fontos eredménye a hallgatói vállalkozói index¹ összeállítása és publikálása, amely nemzetközi összehasonlításokra ad lehetőséget és az időbeli változások is követhetőek.

2 Hallgatói vállalkozói index

A GUESSS projekt fő célkitűzése a hallgatói vállalkozás alapítás tényezőinek vizsgálata, az egyetemek és főiskolák szerepének értékelése, továbbá a hallgatók egyéni karriercéljainak, vállalkozói képességének vizsgálata. Ennek megfelelően építették fel a kutatási modellt, amelynek középpontjában a *hallgatói vállalkozói index* meghatározása áll. Az index az egyéni szakmai célokat, a vállalkozói szándékot és aktivitást valamint az alapított, létrehozott vállalkozásokat értékeli.² A kutatás alaphipotézise szerint a hallgatók vállalkozói aktivitását egyfelől az egyéni adottságok, képességek (pl. kor, nem, személyes célok, a vállalkozói szándék erőssége), másfelől az egyetemi környezet befolyásolja (ld. 1. ábra).

¹ A GUESSS 2008 az „Index of Students’ Entrepreneurial Power” kifejezést használja, amely hallgatói vállalkozói er /képesség indexként fordítható. Reméljük, hogy a hallgatói vállalkozói index egyszer sítéssel nem vettünk el túl sokat az eredeti tartalomból.

² Az alapítási folyamat és aktivitás különválik a kutatásban (“start-up process and start-up activities”).

1. ábra

A GUESSSS 2008 kutatási modellje

A hallgatói vállalkozói index a GUESSSS 2008 kérdőív két, a vizsgált probléma szempontjából meghatározó, kérdésére adott válaszokból képzett komplex mutató. Az első kérdés „Gondoltál-e már komolyan arra, hogy saját vállalkozást indítsál?” A nyolc válaszlehetőség közül egyet jelölhettek a hallgatók, ezeket az adatbázisban jelölés esetén 1-gyel kódolták, ha nem volt jelölés 0-val. A válaszlehetőségek kifejezik a vállalkozás indítás minőségét, ennek érdekében hatáskódolást (súlyozást) alkalmaztak a kutatók, az egyes válaszokhoz számértékeket rendeltek. (1, 3, 5 és 10). A választól függően négy csoportba sorolták a hallgatókat: nem alapító (1), potenciális alapító (3), haladó-potenciális alapító (5) és alapító (10).

A másik kérdés „Milyen lépéseket tettél eddig a vállalkozás elindítása érdekében (több válasz lehetséges)?” A vállalkozás indítása érdekében tett lépések kérdésében is hasonló módszert választottak a feldolgozás során. A még semmit nem tett válasz 0-t, az üzleti ötlet, annak leírás, üzleti terv készítés és információgyűjtés 0,25 értéket kapott. A legmagasabb értéket – 0,75 – azok kapták, akik pl. finanszírozási kérdésekkel foglalkoztak, eldöntötték a vállalkozás indítás időpontját, elkészítették a termék/szolgáltatás prototípusát. Mivel egyszerre több mindent lehet tenni a vállalkozás indítása érdekében, ezért a második kérdés változója 0 és 4 közötti értékeket vehet fel. 0, ha még nem tett semmit a vállalkozás indítás érdekében és 4, ha mindent megtett a vállalkozás indítása érdekében, azaz a felkínált válaszok közül az első kivételével mindet bejelölte.³

³ Részletes leírás GUESSSS 2008 39. oldalán olvasható, a 7.7 mellékletben.

Farkas Sz., Kovács N.

Egyetemi és főiskolai hallgatók vállalkozói aktivitása Magyarországon

A hallgatói vállalkozói index a két változó számértékének összege, azzal a korlátozással, hogy az alapító típusú hallgatóknál nem vették figyelembe a második kérdést, hiszen ezek hallgatók a felsorolt lehetőségek többségét megtették vállalkozásuk indítása érdekében. Így az index csak 1 és 10 közötti értéket vehet fel, ez lett a hallgatóra jellemző vállalkozói index. A minimális 1-es értékkel az a hallgató rendelkezik, aki a kérdőív kitöltésekor úgy vélte, hogy soha nem fog vállalkozást alapítani. A maximális 10 pontot az a hallgató kapta, aki alapítónak tekinthető, mert vagy rendelkezik vállalkozással vagy már szerzett vállalkozói tapasztalatot. Az egyéni mutatók alapján számítható intézményi átlag és országos átlag is, amelyek összehasonlító elemzésekre adnak lehetőséget.

2.1 Hallgatói vállalkozói index nemzetközi összehasonlításban

A válaszadó országok köre 2006-ról 2008-ra némileg emelkedett, de az országok köre alapvetően nem változott. Természetesen mindkét időpontra jellemző, hogy néhány országban kevés kérdőívet töltöttek ki a hallgatók. 2006-ban Franciaország, Dél-Afrika és Szingapúr válaszadási aránya maradt el jelentősen a nemzetközi átlagtól, általában egy egyetem hallgatói töltötték ki a kérdőívet, 1% alatti válaszadási ráta mellett. 2008-ban Ausztrália és Portugália egyetemén válaszoltak kevesen (Portugália kísérleti jelleggel kapcsolódott be a kutatási programba.), kétségek merültek fel Írország esetében a reprezentativitás tekintetében.

Ország	2006	2008
Svájc	3,45	2,80
Németország	3,39	2,90
Luxemburg	na	3,00
Belgium	3,60	3,00
Görögország	na	3,20
Finnország	3,71	3,20
Franciaország	na	3,30
Ausztria	3,53	3,30
Magyarország	3,52	3,50
Szingapúr	3,95	3,70
Írország	4,09	3,80
Lichtenstein	3,75	3,80
Új-Zéland	3,66	3,90
Dél-Afrika	na	4,50
Észtország	na	4,70
Mexikó	na	4,70
Indonézia	na	5,20
Norvégia	3,49	na
Nemzetközi átlag	3,55	3,30

1. táblázat

Hallgatói vállalkozói index 2006-ban és 2008-ban

Az 1. táblázat a hallgatói vállalkozói index alapján meghatározható ország rangsort mutatja. Fontos megállapítás, hogy a nemzetközi átlag csökkent. Magyarország esetében a mutató értékének csökkenése elmaradt a nemzetközi csökkenéstől, így relatív pozíciókon javítottunk. Magyar szempontból különösen fontos, hogy 2006-ban a vállalkozási index tekintetében a magyar egyetemisták a részletesen vizsgált 11 ország közül a 8. helyre „szorultak”, átlag alatti index értékkel. 2008-ban 17 ország között a középmezőnyben foglaltunk helyet (9. hely), az index értéke a nemzetközi átlag feletti. A vállalkozás alapításban az előkelő 5. helyet értük el 2008-ban, jelentősen meghaladva a nemzetközi átlagot. A 2008-as adatok alapján az is szembetűnő, hogy a fejlett országok hallgatói vállalkozói aktivitása jelentősen elmarad számos kevésbé fejlett (feltörekvő) ország mögött (ISCE [2006], GUESSS [2008]).

2.2 A magyar hallgatók vállalkozói aktivitása

A 2008-as adatfelvétel során is a korábban jól bevált internetes kérdőív kitöltésével gyűjtötték az adatokat.⁴ A 2008-as kérdőívben a korábban még szereplő, a vállalkozásindítás akadályait felmérő kérdéscsoportot kihagyták. Az első kérdéscsoport a karrierelvárásokra, a vállalkozás indításra kérdezett rá. Sok kérdéssel igyekeztek feltárni a hallgatók már létező vállalkozásainak jellemzőit. A második kérdéscsoport a hallgató tanulmányait (egyetem-főiskola neve, képzési szint és terület) és a felsőoktatási intézmények által biztosított vállalkozással kapcsolatos szolgáltatásokat, valamint azok hallgatói megítélését tudakolta. A kérdések harmadik csoportja a személyes jellemzők rögzítésére szolgált.

2008-ban a magyar felsőoktatásban tanulók közel 3,7%-a töltötte ki az online kérdőívet, 2006-ban a válaszadási arány közel 2% volt (2. táblázat). Közel négyszer több hallgató válaszolt 2008-ban mint 2006-ban, 3.346-ról 11.358-ra nőtt a válaszadók száma (Szerb-Márkus [2007] és GUESSS [2008]). Az új felméréshez több egyetem és főiskola együttműködését sikerült biztosítani, 2006-ban nyolc magyar egyetem hallgatói válaszoltak, 2008-ban már 24 intézmény hallgatói.

Az adatok intézményi összesítéséből látható, hogy néhány esetben igen szerény válaszadási arányt sikerült elérni a saját hallgatók számához viszonyítva és az intézményi válaszadási ráta tekintetében egyaránt. Ezeket az intézményeket mellőzhettük volna az elemzés során. Ezt azért nem tettük meg, mert a nemzetközi összehasonlításban ezen intézmények is szerepelnek, azonban ezekben az esetekben óvatosan kell bánnunk az értékeléssel.

⁴ A kutatás és adatfelvétel koordinátora dr. Szerb László egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar.

Farkas Sz., Kovács N.

Egyetemi és főiskolai hallgatók vállalkozói aktivitása Magyarországon

Felsőoktatási intézmény ⁵	Hallgatók száma 2007-ben	Kitöltött kérdőívek száma	Hallgatók száma/kitöltött kérdőívek száma [%]	Intézményi válaszadási arány [%]
BME	22.936	57	0,25	0,50
BCE	17.708	502	2,83	4,42
SZE	11.095	509	4,59	4,48
DE	29.121	1.488	5,11	13,10
ME	13.796	1.059	7,68	9,32
PTE	33.248	3.140	9,44	27,65
SZTE	29.721	1.045	3,52	9,20
PE	11.123	165	1,48	1,45
KE	4.049	244	6,03	2,15
NYME	12.097	126	1,04	1,11
ELTE	31.369	884	2,82	7,78
SZIE	14.591	91	0,62	0,80
BGF	17.796	330	1,85	2,91
BMF	12.110	26	0,21	0,23
DF	4.942	498	10,08	4,38
KRF	15.629	41	0,26	0,36
ÁVF	3.075	136	4,42	1,20
GDF	4.147	61	1,47	0,54
IBS	1.101	33	3,00	0,29
EJF	2.141	199	9,29	1,75
HFF	3.370	1	0,03	0,01
KJF	6.986	42	0,60	0,37
MÜTF	2.632	402	15,27	3,54
SE-ETK	2.838	253	8,91	2,23
Egyéb		26		0,23
Összesen	307.621	11.358	3,69	100

2. táblázat

A GUESS 2008 felmérés részvételi adatai

2.3 Hallgatói vállalkozói index 2008-ban

Korábban említettük, hogy a GUESSS projekt fő célkitűzése a hallgatói vállalkozói index meghatározása. A rendelkezésünkre bocsátott SPSS adatbázis segítségével meghatároztuk a válaszadó felsőoktatási intézmények mutatói (3. táblázat). Az általunk számított magyarországi átlag magasabb mint a GUESSS 2008-as nemzetközi jelentésében szereplő érték. Ennek magyarázata kettős, egyrészt mi az intézményi mutatók átlagát számítottuk, másrészt pedig a kerekítésből fakadó eltérés hatása is megjelenik.

⁵ Az intézmények nevét a szokásos felsőoktatási rövidítés szerint használjuk.

A magyarországi egyetemek és főiskolák hallgatói vállalkozói indexének elemzése az mutatja, hogy nincs jelentős különbség az intézmények között, ezt bizonyítja a 0,17-es szórás (3. táblázat).

	Intézmény	Hallgatói vállalkozói index		Intézmény	Hallgatói vállalkozói index
1.	IBS	4,06	13.	PE	3,59
2.	MÜTF	3,96	14.	BME	3,58
3.	GDF	3,91	15.	ELTE	3,58
4.	ÁVF	3,81	16.	DE	3,55
5.	KRF	3,80	17.	NYME	3,55
6.	BCE	3,76	18.	KJF	3,55
7.	SZIE	3,76	19.	SZTE	3,54
8.	DF	3,73	20.	EJF	3,53
9.	PTE	3,65	21.	BMF	3,51
10.	KE	3,65	22.	BGF	3,50
11.	SZE	3,64	23.	SE-ETK	3,45
12.	ME	3,59	24.	HFF	3,25
	Átlag	3,65			
	Szórás	0,17			

3. táblázat

Hallgatói vállalkozói index 2008-ban

A nem túl jelentős különbségek ellenére úgy véljük, hogy az intézmények három csoportját különíthetjük el. Az első csoportba soroltuk az átlag feletti mutatóval (3,65-nél nagyobb) rendelkező felsőoktatási intézményeket. Érdekessége ennek a csoportnak, hogy két egyetem, a BCE és a SZIE került ebbe a csoportba, a többi szereplő pedig főiskola. A második csoportba tartozónak számítjuk a PTE-et, a KE-et és a SZE-et, őket tekinthetjük az átlagos hallgatói vállalkozói intézményeknek. A harmadik csoportba sorolódtak a nagy egyetemek (pl. BME, ELTE, SZTE), meglepetés, hogy a BGF is ebben a csoportban kapott helyett.

3 Felsőoktatási vállalkozói index

3.1 Felsőoktatási vállalkozói környezeti index

A hallgatói vállalkozói indexet megalapozó kutatási modell fontos elemként említi a felsőoktatási-intézményi környezet szerepét a vállalkozási szándék kialakulásában, erősödésében és a hallgatói vállalkozások alapításban. Az intézményi hatást csak közvetetten mutatja az index. Úgy véljük, hogy

Farkas Sz., Kovács N.

Egyetemi és főiskolai hallgatók vállalkozói aktivitása Magyarországon

önmagában, külön is hasznos és eredményes lehet az intézményi hatás mérése egy indexben.

A GUESSS 2008 kérdőívből két kérdést emeltünk ki. Az első kérdés az egyetemek-főiskolák vállalkozással és vállalkozásindítással kapcsolatos kuzusaira, szolgáltatásaira vonatkozott, 8 kurzust, szolgáltatást jelölhettek be a válaszadók. Az adatbázisban a jelölést 1-sel, a nem jelölést 0-val kódolták. A második kérdés a kurzusokkal, szolgáltatásokkal való hallgatói elégedettséget mérte, 1-től 6-i terjedő skálán, a kódolás ennek megfelelő értékekkel történt. A két változó értékeit összeszoroztuk, majd 4,8-cal történő osztással 0 és 10 közötti értékűvé alakítottuk át. Ezt a változót *felsőoktatási vállalkozói környezeti indexnek* neveztünk el.

A mutató értéke 0 és 10 között változhat, 0 érték szerint a felsőoktatási intézményben nincs vállalkozói kurzus és szolgáltatás illetve van, de a hallgató nem elégedett azok színvonalával. A 10-es érték azt mutatja, hogy a felsőoktatási intézményben minden kurzus és szolgáltatás megtalálható és a hallgató teljes mértékben elégedett volt azok színvonalával.

Intézmény	Felsőoktatási vállalkozói környezeti index	Intézmény	Felsőoktatási vállalkozói környezeti index
1. IBS	1,84	13. BME	0,40
2. MÜTF	1,38	14. DF	0,40
3. ÁVF	1,37	15. SZIE	0,39
4. BMF	1,13	16. EJF	0,38
5. BGF	1,02	17. KE	0,37
6. BCE	0,92	18. DE	0,32
7. NYME	0,69	19. SZE	0,28
8. KJF	0,65	20. PTE	0,28
9. PE	0,57	21. SZTE	0,26
10. KRF	0,54	22. SE-ETK	0,18
11. GDF	0,51	23. ELTE	0,12
12. ME	0,44	24. HFF	0,00
Átlag	0,59		
Szórás	0,45		

4. táblázat

Felsőoktatási vállalkozói környezeti index 2008-ban

A mutató alacsony átlagos értéke azt mutatja a magyar felsőoktatási intézményeknek nem sikerül hatékony vállalkozói környezetet biztosítani a hallgatók számára, kevés a hallgatók vállalkozás indítását támogató szolgáltatás. A mutató szórása nagy, ami az intézmények közötti jelentős különbségről tájékoztat (4. táblázat).

3.2 Felsőoktatási vállalkozói index

Az egyetemi-főiskolai hallgatók vállalkozói aktivitásnak értékelésre alkalmazott hallgatói vállalkozói index önmagában nem bizonyul elegendőnek a vállalkozói szándék és aktivitás magyarázatához. Véleményünk szerint az átalakuló felsőoktatásban egyre fontosabb szerepe lesz a vállalkozások támogatásának kurzusok, szolgáltatások formájában, Egyre több tényező ösztönzi az egyetemeket a tudás- és technológia traszfer üzleti megoldásaira (academic spin-off, hasznosító vállalkozások), és sokan már vállalkozói egyetemről (entrepreneurial university) beszélnek.

A fentiek alapján úgy véljük, hogy a hallgatók vállalkozói szándéka és aktivitás jelentősen befolyásolható a felsőoktatási vállalkozói kurzusok és szolgáltatások létrehozásával és színvonalas működtetésével. Így az egyetemi környezeti tényezőt nem egyszerűen a vállalkozói indexre ható tényezőnek tartjuk, hanem egy szinergikus hatást tételezünk a kettő között. Ezért dolgoztuk ki és számítottuk a *felsőoktatási vállalkozói indexet*, amely magába foglalja hallgatói vállalkozói indexet és környezeti indexet (5. táblázat). A mutató értéke 1 és 10 közötti értéket vehet fel, 1 hallgatói vállalkozási magatartás hiányát és az egyetemi környezet szegényességét mutatja, 10-es érték intenzív vállalkozói tevékenyget mutat.

	Intézmény	Felsőoktatási vállalkozói index		Intézmény	Felsőoktatási vállalkozói index
1.	IBS	3,98	13.	SZIE	2,78
2.	MÚTF	3,60	14.	ME	2,72
3.	ÁVF	3,45	15.	KE	2,71
4.	BCE	3,15	16.	BME	2,70
5.	BMF	3,13	17.	PTE	2,65
6.	BGF	3,06	18.	EJF	2,64
7.	GDF	2,96	19.	SZE	2,62
8.	KRF	2,91	20.	DE	2,61
9.	NYME	2,87	21.	SZTE	2,57
10.	KJF	2,85	22.	ELTE	2,47
11.	PE	2,81	23.	SE-ETK	2,44
12.	DF	2,79	24.	HFF	2,17
	Átlag	2,86			
	Szórás	0,38			

5. táblázat

Felsőoktatási vállalkozói index 2008-ban

A hallgatói vállalkozói index és a felsőoktatási vállalkozási index alapján elért intézményi rangsor vizsgálata érdekes jelenséget tár elénk. A két helyezés közötti különbség alapján a felsőoktatási intézmények öt csoportját különíthetjük el. Az első két csoportba azok az intézmények tartoznak, amelyek helyzetét a

Farkas Sz., Kovács N.

Egyetemi és főiskolai hallgatók vállalkozói aktivitása Magyarországon

vállalkozási környezet mutató nem befolyásolta, ezek a két “első” főiskola, az IBS és MÚTF illetve a két “utolsó” helyezett a SE-ETK és a HFF. A harmadik csoport az a négy intézmény, amely jelentősen javított helyezését, a BMF, a BGF, a NYME és a KJF. A negyedik csoportot azok alkotják akiknél a változás mérsékelt volt: ÁVF, BCE, PE és EKF. Az ötödik csoport intényményeinél jelentős helyezés romlást figyelhetünk meg a vállalkozói környezet hatásának érvényesülése miatt, ezek a PTE, az ELTE, a KE, a DF, a DE, a GDF, a SZTE, a SZIE és a ME.

Összegzés

Tanulmányunkban bemutattuk a *hallgatói vállalkozói index* meghatározásához kapcsolódó nemzetközi kutatási projekt eredményeit. Fontos megállapítás, hogy a magyarországi egyetemi-főiskolai hallgatók vállalkozási aktivitása nem romlott 2006 és 2008 között, az intézmények között nincs karakterisztikus különbség.

Korábbi kutatásokhoz hasonlóan (Szerb-Márkus [2007]) fontos szerepet tulajdonítunk a felsőoktatási intézményekben elérhető vállalkozói kurzusok hatásának. Ezen hatásokat egy mutatóval igyekeztünk kifejezni, *felsőoktatási vállalkozói környezeti index*. Ez az index jelentős különbségeket mutat a magyar felsőoktatási intézmények között a hallgatói vállalkozások támogatásában.

A hallgatói vállalkozói és a felsőoktatási vállalkozási környezeti indexek összevonásával képzett *felsőoktatási vállalkozói index* véleményünk szerint jobban közelíti a hallgatói vállalkozási szándékot és aktivitást, mint a hallgatói vállalkozói index önmagában.

Hivatkozások

- [1] Autio, E. – Keeley R. H. – Klofsten, M. – Ulfstedt, T.: Entrepreneurial intent among students: testing an intent model in Asia, Scandinavia and USA”, *Frontiers of Entrepreneurship Research, Babson Conference Proceedings 1997*
- [2] Birch, David L.: *Job Creation in America*. New York: Free Press, 1987
- [3] Fayolle A.: Exploratory study to assess the effects of entrepreneurship programs on student entrepreneurial behaviours. *Journal of Enterprising Culture*, 2000. Vol. 8, N° 2, 169-184. pp
- [4] Florida, R. – Gates, G. – Knudsen, B. – Kevin Stolarick, K.: *The University and the Creative Economy* December 2006 (http://creativeclass.typepad.com/.m/thecreativityexchange/files/university_and_the_creative_economy.pdf)
- [5] Fueglistaller, U. – Klandt, H. – Halter, F. – Müller, Ch.: *An International Comparison of Entrepreneurship among Students (GUESSS [2008])*. St. Gallen – Oestrich-Winkel, 2009 (http://www.guesssurvey.org/PDF/2009/GUESSS-INT_e_2009.pdf)

- [6] Fueglistaller, U. – Klandt, H. – Halter, F.: International Survey on Collegiate Entrepreneurship 2006 (ISCE [2006]). St. Gallen – Oestrich-Winkel, 2007 (<http://www.guesssurvey.org/PDF/ISCE2006-ENG.pdf>)
- [7] Krueger, N. F. – Reilly, M. D. – Carsrud, A. L.: Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, Vol. 15: 411-432. pp 2000
- [8] Kuratko, D. F.: The Emergence of Entrepreneurship Education: Development, Trends and Challenges. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 2005 September
- [9] Szerb László – Márkus Gábor: A felsőoktatási környezet hatása a vállalkozói életpálya választására. *Közgazdasági Szemle*, LIV. évf. március, 248-273. pp 2007
- [10] Szerb, L. – Imreh, Sz.: Entrepreneurship Education and Entrepreneurial Attitudes of Hungarian Students: An International Comparison. (http://www.guesssurvey.org/FurtherReports/Szerb_Imreh_2007%28025%29.pdf)